



No
72

**SCHÖNBERGER ARMAND
HAJÓ (DUNAI RAKPART),
1926**

SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Hajó (*Dunai rakpart*) | Boot (*Danube Bank*), 1926

Tempera, papír | Tempera on paper, 57,5 x 80 cm

Jelezve jobbra fent | Signed above right: Schönberger A. 1926

Hátoldalon | On the reverse: Schönberger Armand Margit krt. 11. "Hajó" tempera nem eladó

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| korábban Bedő Rudolf gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

| KUT Művészeti folyóirat, II. évf. 2. szám, 1927, 6.o.

| A Képzőművészek Új Társasága (KUT) kiállításának képes katalógusa, Budapest, Nemzeti Szalon, 1929. január, o.n. (*Hajó*)

| Baki Miklós: Schönberger Armand. In: Művészet, 1965/8, 17.o.

| András Edit: Schönberger Armand. Budapest, Corvina Kiadó, 1984, (17. kép)

| Wittek Zsolt: Schönberger Armand. Orlikon, 2008, 19; 47.o. (17. kép)

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| A Képzőművészek Új Társasága (KUT) Tavaszi kiállítása, Budapest, Nemzeti Szalon, 1927. április, kat.: 171. *Hajó*, tempera, mgt.

| Schönberger Armand festőművész kiállítása, Budapest,

| A Műcsarnok Kamaraterme, 1958, kat. sz. n. *Hajó*, tempera, mgt.

| Schönberger Armand kiállítása, festőművész emlékkiállítása, Budapest,

| Magyar Nemzeti Galéria, 1985. szeptember, kat.: 40.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

| Schönberger Armand kiállítása, Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, 1970, (kat.: 2. *Dunai rakpart* címmel a címlapon reprodukálva)

| Treasures Revealed the Art of Hungary 1890-1956, Selected work from the collection of Jill A. Wiltse and H. Kirk Brown III, 2006, (kat. sz. n. *Danube River Wharf*)

| Hungarian Masterworks from Impressionism to Modernism, Selected work from the collection of Jill A. Wiltse and H. Kirk Brown III, 2008, (kat. sz. n. *Danube River Wharf*)

Kezdő ár | Starting price: 6 500 000 Ft / 16 927 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft

Estimate: 26 042 – 39 063 EUR



1. Schönberger Armand: Ketten, 1927 magányűjtemény





Schönberger Armand 1926-ban festette meg egyik fáművét, a most aukcióra kerülő, eredetileg „Hajó” címet viselő, nagyméretű temperát. A kompozíció, elkészültét közvetlenül követően Bedő Rudolf műgyűjtő tulajdonába került, és így lett először kiállítva 1927 áprilisában a Képzőművészek Új Társasága aktuális tárlatán, majd reprodukálva a KUT 1929. évi reprezentatív kiállításának képes katalógusában is. Az 1927-es kiállításról Rabinovszky Máriaus írt jelentős kritikát a KUT folyóiratába, melyben megkísérelte stílusirányok szerinti csoportokra bontani az ott megjelent művészeket. Schönbergert az expresszionisták egyik ágába sorolva így méltatta ekkor: „Innen csak egy ugrás az expresszionizmus egyik csoportjáig. Feszült, izgatott, lázongó érzések keresnek formát, a reális formával lehető ellentétben. Az élmény heve az irrealitás szférájába lendíti a művész fantáziáját. Az élmény lehet komor, keserő vagy félelmetes, de lehet derűs, káprázatos vagy csúfondáros – a kifejezés formáját is aszerint fogja megválasztani. Dühös pátosztól játszi kokettségig terjed a féktelenné vált élmények skálája. Derkovits Gyula érzésvilága valami mély, álomszerű elevenség szférájában mozog. Robusztus és szomorú, lázas és céltudatos egyszerre. Schönberger Armand tudatosabb munkás és lázongóbb lélek, a futuristák racionális eksztázisát hordozza magával.” A stílusfogalmak és irányzatok között még kicsit tétován tapogatózó elemzésében Rabinovszky azonban éles szemmel vette észre, hogy Schönberger és Derkovits azonos művészi platformon álltak ekkor, művészi alapállásuk rokonsága szembevető volt számára. Elemzését a következő gondolatlat zárta: „A művészet arculata ma gyorsabban változik, mint valaha és a művészek közül is sokan változtatnak gyakrabban frontot. A jó érzékű műbarát bizonyára ma is meg tudja különböztetni a muzeális értéket az efemer jelenségektől.” Rabinovszky írásának végén megfogalmazott gondolata a KUT művészeti folyóiratában, Schönberger Hajó című műve reprodukciójával azonos oldalon jelent meg. Bedő Rudolf a „jó érzékű műbarát” pedig naprakészen illesztette be híres kollekciójába Schönberger remekét.

„Már a kortársak – majd későbbi méltatói – is regisztrálták, hogy műveinek ezzel a csoportjával mennyire azonos festői és részben emberi problémák érdekelték, mint az 1927 és 1930 között külvárosi képeit festő Derkovitsot, s mennyire hasonló a reális világgal való szembenézés művészi lecsapódása, azaz a témaválasztás és e képek formai megoldása. Schönberger, ha kaphatott is megerősítést, igazolást a hasonló művészpályától, nem annak hatására, hanem vele párhuzamosan alkotta – saját művészi fejlődéséből következő – képeit. Hajó (Dunai rakpart) című több változatban is megfestett képe szuverén alakítása a látványnak. A valóságtól elvonatkoztatott színek egymásra építettsége szervezi a kép terét. Valóságos téri viszonylatot csak a háttér jelzésszerű, teret lezáró hídja érzékeltet. Föld, víz, ember egy lényegű elvontságban szerveződnek egymás mellé” – írta András Edit a most aukcióra kerülő képről és annak testvéradarbjairól, az 1928-as Rakpart és az egy évvel később született Dunai rakpart című Schönberger-művekről.

Pár évvel később a Magyarország című napilap kritikusa így méltatta Schönberger műveit: „A modern magyar festőgeneráció régi munkása Schönberger Armand, aki mintegy két évtized óta tántoríthatatlanul kitart művészi meggyőződése és stílusa mellett, amely valahol középuton van a német expresszionizmus és az olasz futurizmus között.” A német expresszionizmus és az itáliai futurizmus határán egysülőző Schönberger Hajó című remekén érdekes kettősség mutatkozik. Az egymásba metsződő, egymáson áthatoló transzparens formák olyan érzetet keltenek a nézőben, mintha többszörös tükröződésben látná a világot. Az óbudai kikötő-részlet monumentális léptékű látomása ugyanakkor bensőséges, vékonyan és áttetszően festett formák sűrűre szőtt hálójából bontakozik ki. Az intim hangvétel és a nagyvonalú panoráma, a látszólagos ellentmondás hatására válik igazán különlegessé és mai szemmel is izgalmassá.

RUM ATTILA



2. Derkovits Gyula: Rakodómunkások a Dunán, 1927 Magyar Nemzeti Galéria



3. Christopher Richard Wynne Nevinson: A megérkezés, 1913 Tate Britain, London



4. Albert Gleizes: Meudon-i táj, 1911 magángyűjtemény